

Montse Subirana

«Tot comença amb una paraula»

Montse Subirana Malaret, berguedana de la Pobla de Lillet, és professora del Departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la Facultat de Psicologia de la UB des del 2015, investigadora del Grup d'Estudis Avançats en Violència des del 2012 i col·laboradora docent de la UOC al grau de Psicologia. Anteriorment, va treballar principalment com a Responsable d'Accions de Promoció a l'Agència Catalana de Turisme i, prèviament, va ser Gerent del Consell Regulador del Camí dels Bons Homes, organismes amb els que segueix vinculada i col·laborant amb nous projectes. Quan el temps lliure li ho permet, escriu. Ha publicat llibres de viatges i una sèrie de contes molt especials.

Feina i estudis ha estat una constant en la teva vida?

Abans de Llicenciar-me i Doctorar-me en Psicologia, vaig estudiar la Diplomatura de Turisme i un Postgrau en Gestió i Desenvolupament de les Noves activitats d'Oci i Turisme a la Facultat de Geografia de la UB. Durant uns quants anys vaig treballar de Guia per Europa, una feina que vaig començar sent encara estudiant de Turisme. Llavors, durant l'hivern era professora d'esquí a La Molina, on vaig començar els caps de setmana quan encara estudiava a l'Institut de Berga i em vaig acabar titulant com a Tècnic Esportiu. Pràcticament sempre he compaginat feina i estudis al mateix temps.

Combinar la feina a la universitat amb l'escriptura, com ho portes?

El cert és que tot està molt lligat: psicologia (personatges), turisme i viatges (escenaris). El temps que puc dedicar a les variables d'aquesta equació depèn del moment, però la literatura sempre uneix els meus mons d'alguna manera.

He treballat molts anys com a Responsable d'Accions de Promoció i Responsable de Comptes Estratègics a l'Agència Catalana de Turisme i prèviament vaig ser Gerent del Consell Regulador del Camí dels Bons Homes, organismes amb els que segueixo treballant, com ara amb el projecte Melhorament, on conflueixen el desenvolupament territorial sostenible i el benestar psicològic.

Des del 2015 sóc professora de la Facultat de Psicologia de la UB i investigadora del Grup d'Estudis Avançats en Violència des del 2012, però també dono classes a altres Graus i Màsters relacionats amb la Psicologia i/o el Turisme, per exemple, imparteixo Planificació Turística al Grau de Turisme. Abans de Llicenciar-me i Doctorar-me en Psicologia, vaig estudiar la Diplomatura de Turisme i un Postgrau en Gestió i Desenvolupament de les Noves activitats d'Oci i Turisme a la Facultat de Geografia de la UB. Durant uns quants anys vaig treballar de Guia per Europa, una feina que vaig començar molt jove sent encara estudiant de Turisme. De fet, vaig començar a estudiar psicologia atreta per les diferències culturals, socials i individuals dels països on viatjava. i de la gent que coneixia. Abans de la psicologia, durant l'hivern era professora d'esquí a La Molina, on vaig començar els caps de setmana quan encara estudiava a l'Institut de Berga i em vaig acabar titulant com a Tècnic Esportiu.

Pràcticament sempre he compaginat feina i estudis al mateix temps, així que estic acostumada a desenvolupar projectes simultàniament.

Els «Contes de comtes» a quin públic van dirigits? Com et documentes? Què t'aporta explicar aquests contes en directe? Com reponen els nens i nenes?

Tot i que segons una classificació estàndard serien llibres per nens i nenes a partir de 7/8 anys, es poden adaptar si els expliques a nens més petits, i hi ha un públic adult que és molt fan, tant

de la col·lecció “Contes de comtes” com dels contes que no en formen part.

Sempre faig un treball de camp força intens, una revisió bibliogràfica per ser rigorosa amb els elements que tenen a veure amb la trama, els personatges, fets històrics, aspectes geogràfics, de flora, fauna, etc. i consulto a experts quan cal. Per exemple, per la col·lecció “Contes de comtes” he tingut la sort de comptar amb l'assessorament de la M. Dolors Santandreu, Doctora en Història Medieval i ex professora meua d'Història de l'Art a l'Institut. Li dedico un text en aquest número de l'Erol.

El que més m'agrada és el diàleg amb el públic, independentment de l'edat que tinguin. En directe, relacionat amb els contes, faig més activitats de divulgació i didàctiques que no pas explicar-los.

Quin és el llibre que t'ha fet més il·lusió d'escriure? Els motius?

Igual com quan em demanen quin dels viatges que he fet m'agrada més, m'han agradat tots. Cada llibre i cada viatge és únic i irrepetible, encara que tornis al mateix destí. Tots són especials, i tots m'ha fet molta il·lusió escriure'ls per uns motius o altres. En definitiva, diria que el llibre que més m'agrada sigui possiblement el que escriu en el moment que ho faig.

Els teus llibres de viatges, *A peu pels camins dels càtars i Lapònia*, són un fil que penses continuar? Per què, Lapònia?

Sí, la idea és no deixar la literatura de viatges, tot i que he estat un temps més centrada en la col·lecció “contes de comtes” i altres contes que no deixen de ser literatura de viatges. L'any passat es va traduir *L'entrellat dels estanys encantats* al castellà, francès i anglès i vaig poder participar en la traducció i la revisió.

Quan era guia turística, una de les meves destinacions principals era Escandinàvia. Ara és un lloc on s'hi arriba prou fàcilment, però quan no existia internet era potser més remot que actualment anar a l'Antàrtida. Tot i canviar de feina, he seguit col·laborant amb una empresa especialitzada en Lapònia i hi he anat moltes vegades, sobretot en època pre-nadalenca, quan tot és al punt àlgid de la posada en escena nadalenca. A la Lapònia finlandesa hi ha la casa del Pare Noël, però les seves tradicions no tenen res a veure amb les nostres, i va ser aquesta diferència cultural el que em va inspirar per escriure la novel·la que començo amb una cita de Joan Barril: “Desconfieu d'aquells que abominen de Nadal, perquè d'ells no podrà ser el regne de l'alegria”

En gairebé tots els llibres has treballat amb il·lustradors. Qui són? Com trebal·leu?

Són artistes que tenen un llenguatge visual molt definit, un estil i una tècnica propis. Penso

que això enriqueix moltíssim el resultat global dels contes, sobretot quan els veus tots junts, perquè multiplica exponencialment els escenaris possibles. Hi ha contes amb il·lustracions fetes digitalment, d'altres amb collage, fins i tot hi ha il·lustracions fetes amb llàpissos de colors. A dia d'avui he treballat amb el Valentí Gubianas, la Susanna Campillo, la Dàlia Adillon, la Mònica Bada, el Berni Puig i el Toni Serrano. La gran majoria tenen una trajectòria espectacular i són boníssims amb la seva feina. He après molt de totes i tots i m'agrada i m'enriqueix treballar conjuntament, que hi hagi un diàleg entre el text i la il·lustració durant tot el procés creatiu.

Si es pot dir, quins són els propers projectes?

El que ja té més forma és “Pindoletes”, un projecte que uneix literatura infantil i psicologia. El tema del primer conte és el dol. També estic posant fil a l'agulla a una nova novel·la però encara és massa prematur per donar-ne detalls.

Com veus la Poble de Lilet i el Berguedà des de Barcelona, des de la teua feina? Què es fa bé? Què hi manca, culturalment, turística-ment? Què en valorem?

La distància entre els dos llocs cada cop s'escurça més i, per tant, també les distàncies entre els dos “mons”. Internet, les noves tecnologies i sobretot el teletreball ho estan accelerant. En valoro especialment l'autenticitat del paisatge. El Berguedà va quedar molt tocat per les crisis del tèxtil i el carbó i l'obertura del Túnel del Cadí, però gairebé no ha patit especulació i l'entorn és privilegiat. Pensant en el turisme i la cultura, és un territori gens cremat i, per tant, amb molt camí per recórrer i, sobretot, amb l'oportunitat de fer-ho bé, en consonància amb valors emergents com el compromís social i la sostenibilitat. El Pla de Sostenibilitat Turística que li acaba de ser concedit n'és un exemple clar del futur prometedor. Li manca ser menys endogàmic i més estratègic. Cal conèixer i aprofitar el que s'ha fet bé en el passat i saber projectar un futur sòlid. En els últims anys estan sortint iniciatives molt atractives, no només a nivell local, algunes molt potents i arrelant amb força. Crec que és una terra de futurs interessants sempre que es respecti el patrimoni natural, la idiosincràsia del territori i la seva gent, més enllà de la “bombolla especulativa” del present.

Ara que tant es parla de productes de qualitat lligats a la proximitat, a l'hora de triar un llibre tinguem també en compte els escriptors propers, la literatura de proximitat, lligada al territori i a la nostra història. La Montse Subirana n'és un bon exemple. Si us plau, llegiu-la!

Quirze Grifell

